

Nyttårstale

Taler

Jens Stoltenberg

Dato

1 januar 2001

Sted

NRK radio og fjernsyn og TV2

1 Kjære alle sammen

I Norge har vi en framtidstro som få andre land kan vise maken til: I fjor ble det født nesten 60.000 barn i Norge. Få ting uttrykker mer tro på framtiden enn
5 akkurat det.

Jeg vil gratulere alle dere som ble foreldre i året som gikk, og særlig vil jeg gratulere mødrene. I knapt noe annet vestlig land føder kvinner flere barn enn i Norge. Og knapt i noe annet land er det flere kvinner som tar utdanning og
10 deltar i arbeidslivet enn her hos oss.

Jeg vet at det ofte er krevende å kombinere arbeid, familieliv og tid til barna. Særlig er det krevende for kvinnene som fortsatt gjør mesteparten av arbeidet i hjemmene. Likestillingen er kommet for kort.

15 Likevel: Norske kvinner velger selv å få flere barn. De velger selv å ta mer utdanning og å delta i arbeidslivet. Denne kombinasjonen er enestående. Og den sier også noe om kvaliteten på samfunnet vårt.

20 Skal vi greie å ta vare på framtidstroen er det spesielt to verdier jeg mener er viktige, og det er dette jeg vil snakke om i kveld:

Verdien av å skape.

25 Og verdien av å dele.

Dette er verdier som må henge nært sammen. Likevel opplever vi ofte at de glir fra hverandre; at vi enten bare er opptatt av å produsere mer for å bli rikere, eller at vi tror at velferden alltid vil være der, og at det bare handler om å fordele en

kake som blir større av seg selv.

La meg begynne med evnen til å skape.

- 35 Historien forteller om Spania som levde høyt på gullet de hentet fra koloniene i Latin-Amerika. Men da Spania ble rikt på gull, lente spanjolene seg mer tilbake og vendte blikket innover. Det ble begynnelsen på en lang nedgangstid. De sluttet å skape nye varer, ny kultur og ny kunst. Det skulle ta flere hundre år å rette på dette.

40

Skal vi unngå å gjøre den feilen spanjolene gjorde, må vi fortsette å skape store verdier - også etter at oljealderen har nådd sin topp. Ikke bare økonomiske verdier, men verdier som gir oss et tryggere og mer innholdsrikt liv.

- 45 Grunnlaget for dette legger vi i dag.

Vi er en gammel nasjon, men en ung stat. La oss beholde ungdommeligheten når vi nærmer oss 100-årsdagen for Norges selvstendighet i 2005. La oss stadig tørre å gå nye veier, utvikle nye tanker og sprengre nye grenser, skape ny kunst, ny litteratur, ny arkitektur og ny musikk.

50

Vi skal ikke lene oss tilbake. Vi skal lene oss framover og fortsatt vite at det er menneskers kunnskap og arbeid som legger grunnlaget for velferden.

- 55 Vi skal oppmuntre til nyskaping og nyetablering. La oss ønske velkommen alle dem som utvikler nye bedrifter innen gamle og nye næringer. De som har nye ideer blir ofte møtt med skepsis. Men uten nye ideer kommer vi ikke videre. Vi trenger alle dem som skaper noe nytt av egen kraft.

- 60 Vi må verdsette kunnskap. Ikke minst må vi vite å verdsette de som formidler kunnskap og alle lærestedene der kunnskapen utvikles. Skoler og universiteter, men også bedrifter og arbeidsplasser. Vi skal lære gjennom hele livet. Den som tror at han er ferdig utdannet er ikke utdannet, men ferdig.

- 65 Ny teknologi skaper nye muligheter. Vi har tatt informasjonsteknologien i bruk. Nå skal vi med klokskap utvikle bioteknologien til det beste for samfunnet. Vi skal passe på at all ny teknologi blir utnyttet innenfor en etisk forsvarlig ramme. Men vi skal også være flinke til å ta nye muligheter i bruk, som

70 i behandlingen av sykdommer, i ny næringsutvikling og på arbeidsplassene.

Albert Einstein - med all sin viten - sa at fantasi er viktigere enn kunnskap. Han mente at fantasi må til for å få glede av kunnskapen. Barna har en slik fantasi. Skolen må bidra til at fantasien får leve og vokse, slik at vi beholder evnen til å
75 tenke nytt.

Når vi skaper må vi også bevare evnen til å dele.

Det som gir livene våre mest mening og glede er å kunne dele med andre. Mange
80 av oss har fått oppleve denne gleden i julen. Men mange opplever også julen som en tid da mørke dager blir enda mørkere og store savn blir enda større.

Tidligere i høst møtte jeg en eldre kvinne som fortalte om den ensomheten hun opplevde. Hun hadde et viktig poeng. Det verste ved ensomheten var ikke det å
85 mangle andre menneskers oppmerksomhet. Det var like mye å ikke ha noen å gi oppmerksomhet til.

Like viktig som spørsmålet om hva vi skal leve av, er spørsmålet om hva vi skal leve for. Vi blir ikke nødvendigvis lykkeligere ved at landet og de fleste av oss blir
90 enda rikere. Siden 1970 er vi blitt nesten tre ganger så rike målt i penger. Men har vi blitt tre ganger så lykkelige? Lever vi rike liv i det rike landet?

Ole Paus har sagt det slik om nordmenn: "Vi har alt, men det er også alt vi har."

95 Mange av drømmene våre ender opp som regnestykker i kroner og øre. Men når jeg kjenner etter, vet jeg at som menneske, ektefelle, småbarnsfar og som mine venners venn, så handler det gode liv om noe annet: Om å ha mennesker i min nærhet som jeg kan dele glede og sorger med. Om å delta i et større fellesskap, og merke at min innsats er viktig.

100

Sammenliknet med andre land er det små forskjeller i folks levekår i Norge. Men vi må ikke forveksle rettferdig fordeling og like muligheter med at alle skal være like. I vårt mangfoldige og flerkulturelle samfunn ønsker vi at folk skal være forskjellige. At de skal ha lov til å være seg selv, uavhengig av kjønn, nasjonalitet,
105 tro og seksuell legning.

Men vi skal stå opp mot forskjeller som skyldes sosial urett. De forskjellene som

går i arv. Vår utfordring er å hindre at rikdommen skaper nye ulikheter, at
110 tilgang til kunnskap skaper nye klasseskiller.

Vi har sett for mange eksempler på at de som har mest fra før ikke tar sin del av
ansvaret vi må ta sammen. Store tillegg og gullkantede avtaler til noen få, rokker
ved en fin og uskrevet forståelse om at vi har et felles ansvar for helheten. Da går
115 noe av fellesskapet i stykker.

Vi kan alle bli den svake - selv den sterkeste blant oss.

Like før jul besøkte jeg Frelsesarmeen i Oslo. Det gjorde inntrykk på meg å møte
120 mennesker som i dagens rike Norge opplever materiell nød. Det handler blant
annet om fattige barn, barn av foreldre som mangler inntekt til å ta vare på seg
selv og sine familier, og som ikke har råd til å la barna være med på klasseseturer
eller fødselsdager.

125 Men det gjorde også inntrykk å oppleve den medmenneskelighet, varme og
omtanke som major Marit Solli og hennes medarbeidere viser overfor alle dem
som trenger en hjelpende hånd.

De mange tusen frivillige i landet vårt fortjener alle vår takk - de viser hva
130 nestekjærlighet og gleden ved å dele virkelig betyr.

Det viktigste vi deler er vår felles natur. Miljøproblemene kan bare løses hvis vi
som lever i dag, deler vår rikdom med de som skal leve her i morgen.

135 Vi har hatt et underlig vær den siste tiden. På Sør- og Østlandet har vi knapt sett
sola, regnet har øst ned og vi har hatt flom og nedbørsrekorder. Lenger vest og
nordpå har man hatt tørke. På Sunndalsøra var det 18 varmegrader i desember
og folk kunne plukke inn roser midt i adventstiden.

140 Én annerledes vinter er ikke et bevis på klimaendringer. Men endringer over tid
forteller at vi må ta dette alvorlig. Det var et nederlag at klimaforhandlingene i
Haag brøt sammen. Men det forteller også hvor vanskelig det er når verdens
land skal bli enige om å dele byrdene.

145 Jeg er overbevist om at det er mulig å komme til enighet, og vi gjør alt vi kan for
å bidra. Å møte klimautfordringen vil kreve innsats av oss alle - som samfunn,

bedrifter og som enkeltmennesker. Men det er her veien til framtiden går.

150 I hele det forrige århundret var det å ta i bruk fossekraften et tegn på det norske industrisamfunnets vekst. Vi har bygget ut mye vannkraft i Norge. Det skal vi vedlikeholde og ta vare på.

Men vi har nådd en grense. Derfor vil Regjeringen foreslå at vi ikke
155 gjennomfører de planlagte utbyggingene av vassdragene i Bjøllåga og Melfjord og Beiarn.

Jeg vet at dette er en beslutning som vil vekke strid. Men fordelene ved disse utbyggingene er ikke store nok til at de forsvarer de ugjenkallelige inngrepene i
160 naturen. Uberørt natur får en stadig større verdi. Vi nå er kommet dit at tiden for nye store vannkraftutbygginger i Norge er over.

Vi skal ikke skamme oss over at vi bor i et av verdens rikeste land. Men det gir oss forpliktelser. Gro Harlem Brundtland pleide å si det slik: Mer enn 99 kroner
165 av hver hundrelapp som nasjonen tjener, bruker vi på oss selv. Er det ikke da rimelig at vi deler den siste krona med noen av de andre?

Jeg mener svaret må være ja.

170 Rett før jul fikk jeg et brev fra generalsekretæren i den norske avdelingen av UNICEF, Kjersti Gjestvang. Hun ba meg bruke nyttårstalen til å snakke for fattige barn.

Det gjør jeg gjerne. Sammen med UNICEF er Norge nå aktivt med i en
175 internasjonal satsing for å bidra til at alle barn i verden blir vaksinert. For norske småbarnsforeldre er retten til vaksiner til ungene en selvfølge. For 30 millioner barn i verden er det en rett de ikke har. Tre millioner av disse barna vil dø av sykdommer som våre barn blir beskyttet mot.

180 Allerede etter ett år har det internasjonale vaksineprogrammet bidratt til å redde livet til tusenvis av barn. Vår egen historie har vist at før det kan bli vekst og utvikling i et land, må barnedødeligheten ned. Den starten er vi nå med på å gi mange andre land.

185 Det er i årene som kommer at vi skal se resultatene av Berlinmurens fall. Gradvis

viskes skillet mellom Øst- og Vest-Europa ut. Nå ser vi at landene må dele
ansvaret for framtiden sammen. Vi er i ferd med å få ett Europa. Og Europas
framtid er Norges framtid. Europas usikkerhet er vår usikkerhet. Europas fred
er vår fred.

Skal vi sikre freden må vi ta ansvar. Det er også å dele - dele ansvar. Fra i dag går
Norge inn i FNs sikkerhetsråd. Det legger et tungt ansvar på oss. I april får en
norsk general kommandoen over de internasjonale fredsstyrkene i Kosovo. Mer
enn tusen norske kvinner og menn tjenestegjør for freden på Balkan. Jeg besøkte
dem like før jul. Jeg er stolt av å være statsminister i et land med så flotte soldater
og befal.

Et helt nytt år ligger foran oss.

Den 25. august skal vi feire bryllup for kronprins Haakon og hans forlovede,
Mette-Marit Tjessem Høiby. I høst tok de et viktig valg; de ville leve livet
sammen. De var preget av stundens alvor, men samtidig så klare: De lar
kjærligheten vise vei. Slik bør det være - også for våre kongelige.

Vi hilser kong Harald, dronning Sonja og deres familie og takker dem for deres
innsats for Norge i året som gikk.

Vi sender vår hilsen til alle nordmenn som har sitt virke utenfor landets grenser,
i FNs og NATOs fredsbevarende styrker, for bedrifter, i utenrikstjenesten, i
bistandsarbeid og i humanitær og kirkelig tjeneste.

På en kveld som denne sender vi særlig varme tanker til de som sliter med
sykdom og til de som lever med savn.

Og så understreker vi det grunnleggende fellesskapet mellom oss alle når vi
ønsker hverandre et riktig godt nytt år.

Kilde

<http://www.arbeiderpartiet.no/index.gan?id=13948&subid=0>

Emner
Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-354>

230

235

240

245

250

255

260